

Izjava ob odpravi začasnega zadržanja novele Zakona o RTV Slovenija

Ustavno sodišče je v petek popoldan preklicalo svoj sklep o začasnem zadržanju izvajanja dela Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o Radioteleviziji Slovenija, ki ga je sprejelo 16. februarja letos.

Nevaren precedens v evropskem pravnem prostoru

Sklep o začasnem zadržanju je februarja sprejelo zato, ker je naša pobuda predstavljala edino pravno sredstvo, s katerim smo lahko trenutni oblasti preprečili samovoljno, arbitrarno in grobo politično podrejanje Radiotelevizije Slovenija. Z njim je ustavno sodišče na edini mogoč način učinkovito zaščitilo človekove pravice pobudnikov. Odprava začasnega zadržanja predstavlja nevaren precedens v evropskem pravnem prostoru, saj je sodišče zadržanje odpravilo, brez da bi kakorkoli zaščitilo pravni položaj pobudnikov. Pobudnikom je preprosto odvzelo vsakršno učinkovito pravno sredstvo. Odvzelo nam je tudi pravico do izjavljanja, ki je del pravice do poštenega sojenja. Čeprav smo od sodišča izrecno zahtevali, da nam v primeru odpoklica zadržanja omogoči, da se o spremenjenih okoliščinah izjavimo, sodišče te zahteve ni navedlo niti v povzetku navedb strank v postopku. Zahtevo je preprosto spregledalo.

V sklep je zapisalo, da je prišlo v položaj, ko se zadržane določbe izpodbijanega zakona ne morejo izvajati, hkrati pa tudi, da ne more uresničiti svoje ustavne vloge v razumnem času, skladno z načelom učinkovitega sodnega varstva. Pri tem je pojasnilo, da to preprečuje izvrševanje zakonodajalčeve volje. Z odpravo začasnega zadržanja je torej zaščitilo zakonodajalca (državno oblast) proti posameznikom, ki so skladno s pravom človekovih pravic lahko edini nosilci človekovih pravic. Tako stališče odpira pomembno vprašanje, ali so človekove pravice v Sloveniji še učinkovito (za)varovane.

V Sloveniji so bila izčrpana vsa pravna sredstva

V obrazložitvi svojega sklepa je ustavno sodišče sporočilo, da je doslej zadevo obravnavalo na desetih nejavnih sejah, pri čemer je obravnavalo tudi več različnih osnutkov vsebinskih odločitev o zadevi, ki so bili oblikovani v različnih smereh, vendar kljub prizadevanjem nobena vsebinska odločitev ni dobila zahtevane podpore petih sodnikov.

Ustavno sodišče je odkrito priznalo, da je prišlo v položaj, *»ko ne more več oceniti, kdaj bo lahko sprejelo dokončno vsebinsko odločitev v obravnavani zadevi.«* Presodilo je, da *»ni mogoče izključiti niti, da bi se takšno stanje spremenilo šele s (prvo ali naslednjimi) spremembami sestave sodnikov Ustavnega sodišča.«* Ker je v svojem sklepu zavzelo jasno stališče, da *»sodišče ne more uresničiti svoje ustavne vloge v razumnem času, skladno z načelom učinkovitega sodnega varstva,«* to nedvomno pomeni, da so z izdajo tega sklepa v Sloveniji izčrpana vsa razpoložljiva pravna sredstva.

Pritožba na Evropsko sodišče za človekove pravice

Ker smo ostali brez vsakršnega učinkovitega pravnega varstva, nam je skladno s prvim odstavkom 35. člena Evropske konvencije o človekovih pravicah omogočena pritožba na Evropsko sodišče za človekove pravice v Strasbourg. Tako pritožbo sva pripravila in jo tudi že poslala.

V pritožbi zatrjujemo kršitev pravice do sodnega varstva iz prvega odstavka 6. člena konvencije. Kršitve konvencije utemeljujemo z dejstvom, da je ustavno sodišče z odpravo začasnega zadržanja pobudnikom odvzelo edino pravno sredstvo, katerega integralni del je, skladno z ustaljeno sodno prakso ESČP, začasno zadržanje izpodbijanega predpisa. Zatrjujemo tudi, da je ustavno sodišče s tem sklepom zaščitilo državno oblast proti posameznikom, kar je v grobem nasprotju s samim jedrom ideje varovanja človekovih pravic. Bistvo delitve oblasti je namreč v tem, da se posameznika ščiti pred zlorabami oblasti, ne pa da oblast enotno deluje proti posamezniku.

dr. Peter Gregorčič
prof. dr. Matej Avbelj